

De lessen van een containerramp

De ramp met de verloren containers van het vrachtschip MSc Zoe boven de waddeneilanden op 2 januari is inmiddels weer vrijwel geheel uit het nieuws verdwenen. Al is er natuurlijk achter de schermen nog veel discussie over de financiële nasleep en zijn er ook nog containers zoek, wat de gemoederen nog lang bezig zal blijven houden. De stranden zijn weer redelijk schoon al zal nog lange tijd spul blijven aanspoelen. Wat valt er zoal te leren van deze scheepsramp?

Om te beginnen misschien wel de constatering dat zo'n schip het menselijk voorstellingsvermogen te boven gaat. Er passen 19.000 containers op een schip van 395 meter lang (de MSc Zoe vervoerde 8000 containers). De containers zelf zijn over het algemeen ruim 12 meter lang en hebben een inhoud van 38 kubieke meter. Een tweede constatering is dat er heel veel schepen met zeecontainers rondvaren en er zelden meldingen zijn van overboord geslagen containers. Blijkbaar gaat het vrijwel altijd goed. Maar als het mis gaat, is het gelijk ook flink mis. En dan te bedenken dat het bij deze scheepsramp maar om 1,5 % van de lading ging. Het had nog vele malen erger kunnen zijn.....

Een volgend punt betreft de vrijwilligers. Er was na het overboord slaan van de containers direct een enorme en spontane inzet van vrijwilligers op de Waddeneilanden en de Friese en Groninger kust. Heel veel mensen waren direct bereid vrijwillig deel te nemen aan het opruimen van afval. Ook veel vissers hielpen daarbij mee. Wat maakt dat mensen zich zo spontaan aanmelden voor vrijwilligerswerk? Natuurlijk speelt bij dergelijke grote incidenten het gevoel van urgentie een rol. Een incident en bedreiging van grotere omvang veroorzaakt een 'nu-of-nooit'-gevoel bij mensen dat aanzet tot direct handelen. Dat het daarbij ook nog eens gaat om de Waddeneilanden, tevens in de kerstvakantie en er

dus veel toeristen aanwezig zijn, helpt daarbij natuurlijk. Een belangrijke drijfveer is emotie en verbondenheid met de Waddeneilanden, ook bij vrijwilligers van de vaste wal. Met gelijkgestemden aan de slag gaan geeft daarbij ook een goed gevoel. Met z'n allen is het gelukt om de stranden weer min of meer schoon te krijgen.

“Over de schadelijkheid van microplastics in bijvoorbeeld de kwelders weten we maar heel weinig.”

De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat het strand de plek is waar de minste zorgen zijn over de negatieve gevolgen van al die opengereten containers. Meer zorgen zijn er over die giftige stoffen in enkele containers waarvan niemand weet waar ze gebleven zijn. Wat zijn de gevolgen op het zeeleven als ze openbarsten, wat ze eens zullen doen. Er is niemand die het weet.

En dan zijn er de effecten op het land achter de stranden: duinen en kwelders. Er is de zichtbare vervuiling van al het er heen gewaaide of met de zee aangevoerde materiaal, maar er is vooral ook de minder zichtbare vervuiling in de vorm van microplastics. Denk bijvoorbeeld aan de

2-3 millimeter grote piepschuimbolletjes die met miljoenen onder de vegetatie of zelfs al onder het zand liggen maar ook aan veel kleinere fragmenten. In zee worden deze fragmenten onder andere door filterende zeeorganismen opgenomen. “Het verontrustende daarbij is dat plastic naast eigen ingebouwde chemicaliën ook andere toxische stoffen uit zeewater als een spons aantrekt. Het eten van plastic door zeedieren versterkt aldus de opstapeling van gifstoffen in voedselketens” (van Franeker, 2010). Over de schadelijkheid van microplastics in bijvoorbeeld de kwelders weten we maar heel weinig. Welke dieren zullen ze opnemen en wat voor gevolgen heeft dat? Het is goed dat daar onderzoek naar komt, maar de fauna zal daar weinig aan hebben. Alleen weten we een volgende keer beter wat de gevolgen van een containerramp als deze zullen zijn.

De redactie

Literatuur:

Franeker, J.A. van, 2010. Zwerfvuil in de Noordzee: klein afval met grote gevolgen. De Levende Natuur 110 (6): 278-279.

Meer weten: zie bijvoorbeeld: www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Onderzoeksinstituten/marine-research/show-marine/Vijf-vragen-over-de-impact-van-de-containerramp-met-de-MSc-Zoe.htm